EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 11 10
COM(2022) 580 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

pagal 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/880 dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo 14 straipsnio 3 dalį

Turinys

1. ĮVADAS 3
2. SIEKTINI TIKSLAI 4
3. PROJEKTO STRUKTŪRA IR PLANAVIMO METODAS 5
1 etapas – konceptualizacija 5
2 etapas – sistemos kūrimas. 5
3 etapas – diegimas ir veikimas. 5
4. PAŽANGOS APŽVALGA 6
Įgyvendinimo nuostatų priėmimas 6
Konceptualizacija. Aiškinamasis dokumentas 6
Projekto apibrėžimas. Vizijos dokumentas 6
Projekto rengimas 7
Metodika. KVI sistemai įgyvendinti taikomas metodas 8
Aukšto lygio planavimas 8
Prašymai atlikti pakeitimus 9
Išorės sąveika 9
Mokesčių ir muitų sąjungos GD ir Sveikatos ir maisto saugos GD bendradarbiavimas 9
Darbas su Kultūros vertybių skaitmeninimo projekto grupe 9
5. VĖLAVIMO RIZIKA 10
1-a rizika. Darbuotojų paskyrimas 10
2-a rizika. COVID-19 pandemija ir Ukrainos krizė 11
3-ia rizika. Pasiūlymas dėl ES muitinės vieno langelio aplinkos 11
Rizikos mažinimo veiksmai 11
6. IŠVADOS 11
I PRIEDAS. DAUGIAMETIS STRATEGINIS PLANAVIMAS 13
II PRIEDAS. PAGRINDINIŲ PROJEKTO ETAPŲ IR ITIN SVARBIŲ ORIENTYRŲ TVARKARAŠTIS 15

ŽODYNĖLIS

Aiškinamasis dokumentas	Dokumentas, kuriame išdėstomas IT projekto pagrindimas ir nustatomi biudžeto reikalavimai.
Vizijos dokumentas	Vizijos dokumente išsamiai išdėstomos prielaidos, pateiktos aiškinamajame dokumente. Jame registruojami sistemos valdytojo / sistemos tiekėjo partnerystės veiksmai ir sistemos supratimas jo rengimo metu.
KVI sistema	Kultūros vertybių importo sistema – centralizuota elektroninė kultūros vertybių importo sistema.
TRACES sistema	Prekybos kontrolės ir ekspertizių sistema – Europos Komisijos daugiakalbė sanitarijos ir fitosanitarijos sertifikavimo interneto platforma.
ES CSW-CERTEX	Europos Sąjungos muitinės vieno langelio sertifikatų mainų sistema.
DFP	Daugiametė finansinė programa; ES ilgalaikis biudžetas, kuris apima 2021–2027 m.
VPM	Veiklos procesų modelis. Taikomosios programos lygmens veiklos procesų modelyje aprašomas visas taikomosios programos veiklos procesas ir informacijos srautas. Juo papildomas Sistemos veiklos procesų modelis, sukurtas sistemos techninių specifikacijų etapu, kad būtų atsižvelgta į pačios taikomosios programos poreikius.

1. ĮVADAS

2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2019/880[1] dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo (toliau – Reglamentas) siekiama užkirsti kelią neteisėtai prekybai kultūros vertybėmis, ypač kai ja prisidedama prie teroristinės veiklos finansavimo, ir uždrausti į Sąjungos muitų teritoriją importuoti neteisėtai iš trečiųjų šalių eksportuojamas vertybes.

Pagal Reglamentą, norint importuoti tam tikras kultūros vertybes, kurioms, kaip manoma, kyla itin didelis pavojus (t. y. išardytus archeologijos objektus ir monumentų dalis), reikia gauti importo licencijas, o norint importuoti kitas kultūros vertybes, kurioms, kaip manoma, kyla ne toks didelis pavojus, – pateikti importuotojo patvirtinimus. Juo taip pat užtikrinama, kad importuojant kultūros vertybes į Sąjungą būtų atliekami vienodi jų patikrinimai. Tam tikram konkrečios paskirties kultūros vertybių (susijusių su švietimu, mokslu ar moksliniais tyrimais) importui šie dokumentų reikalavimai netaikomi.

Įpareigojimas importuotojams gauti importo licenciją arba parengti ir pateikti importuotojo patvirtinimą muitinei bus pradėtas taikyti tik nuo tada, kai pradės veikti centralizuota elektroninė sistema (KVI sistema).

KVI sistema bus naudojama ne tik veiklos vykdytojų formalumams atlikti, bet ir valstybių narių administracijų, atsakingų už Reglamento įgyvendinimą (muitinės ir kultūros institucijų), informacijai saugoti ir ja keistis.

Sklandus KVI sistemos veikimas yra glaudžiai susijęs su sėkmingai veikiančia ES muitinės vieno langelio aplinka[2], kurios paskirtis – suteikti teisinį pagrindą ES muitinės vieno langelio sertifikatų mainų sistemos (ES CSW-CERTEX) veikimui. ES muitinės vieno langelio aplinka sukurta taip, kad nacionalinės muitinės administracijos ir ES reguliavimo institucijos galėtų greičiau ir veiksmingiau keistis elektroniniais duomenimis įvairiose politikos srityse, sukuriant skaitmeninę sistemą, skirtą glaudesniam visų sienos apsaugos institucijų bendradarbiavimui užtikrinti ir administraciniams patikrinimams, atliekamiems muitinio įforminimo metu, palengvinti.

ES CSW-CERTEX yra pagrindinė ES vieno langelio aplinkos dalis, kurią Komisija šiuo metu kuria siekdama nacionalines muitinės vieno langelio aplinkas susieti su Sąjungos ne muitinės formalumų tvarkymo sistemomis arba duomenų bazėmis, kad visos atitinkamos institucijos galėtų naudotis atitinkamais duomenimis ir lengviau bendradarbiauti atlikdamos patikrinimus kertant sieną.

ES CSW-CERTEX apima keitimąsi ES duomenų bazėse saugoma informacija apie daugybę kitų įvairiais teisės aktais reglamentuojamų ne muitinės formalumų, už kuriuos atsakingi įvairūs Komisijos direktoratai, įskaitant su kultūros vertybėmis susijusius formalumus.

[1] OL L 151, 2019 6 7, p. 1–14.
[2] 2022 m. IV ketv. turėtų būti oficialiai priimtas ir paskelbtas Reglamentas, kuriuo sukuriama ES muitinės vieno langelio aplinka. Žr. Pasiūlymą dėl vieno langelio aplinkos: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:bb3ff330-19fe-11eb-b57e-01aa75ed71a1.0018.02/DOC_1&format=PDF.

Kas 12 mėnesių nuo Reglamento įsigaliojimo iki tol, kol pradės veikti KVI sistema, Komisija turi pateikti Europos Parlamentui ir Tarybai pažangos, padarytos diegiant šią elektroninę sistemą, ataskaitą.

2020 m. birželio mėn. Komisija pateikė pirmąją metinę pažangos ataskaitą[3]. Toje ataskaitoje apibūdinti veiksmai, kurių Komisijos tarnybos ėmėsi per pirmuosius metus po Reglamento įsigaliojimo, t. y.: a) būtinų įgyvendinimo nuostatų priėmimo parengiamieji darbai ir b) konsultacijos su valstybėmis narėmis su kultūros vertybėmis susijusių muitinės klausimų ekspertų grupėje ir kultūros vertybių importo projekto grupėje.

2021 m. liepos mėn. buvo pateikta antroji metinė pažangos ataskaita[4]. Joje pristatyta pažanga, padaryta priėmus Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2021/1079[5], taip pat pradėtas įgyvendinti KVI sistemos projekto 1-asis etapas „Konceptualizacija“, šiuo tikslu sudarytos projekto grupės atliktas darbas ir tolesnis KVI sistemos projekto aiškinamojo dokumento bei vizijos dokumento plėtojimas.

Trečioji metinė pažangos ataskaita apima laikotarpį nuo 2021 m. liepos mėn. iki 2022 m. birželio mėn. Siekiant išsamumo, joje taip pat trumpai apibūdinti siektini tikslai, projekto struktūra ir planavimo metodas, kurie išsamiai išdėstyti pirmojoje metinėje pažangos ataskaitoje. Bendras padarytos pažangos vertinimas ir nustatyta vėlavimo rizika apibendrinami šios ataskaitos išvadų skyriuje.

2. SIEKTINI TIKSLAI

KVI sistema turi pradėti veikti ne vėliau kaip iki 2025 m. birželio 28 d., nes nuo tos dienos visi veiklos vykdytojai privalės per tą elektroninę sistemą gauti importo licencijas arba pateikti importuotojo patvirtinimus muitinei, kad galėtų teisėtai importuoti[6] į Sąjungą konkrečių kategorijų kultūros vertybes.

2021 m. birželio mėn. priėmus Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2021/1079 ir patvirtinus vizijos dokumentą, prasidėjo KVI sistemos kūrimo etapas. Jis truks maždaug dvejus metus, o jam pasibaigus prasidės trečiasis etapas. Trečiuoju etapu KVI sistema bus susieta su ES CSW-CERTEX, kad būtų galima keistis dokumentais su valstybių narių muitinių sistemomis. Kartu bus rengiami mokymo kursai, siekiant supažindinti valstybių narių administracijų darbuotojus su KVI sistemos veikimo funkcijomis.

Be kitos Komisijos tarnybų veiklos muitinės srityje, kultūros vertybių importo projekto įgyvendinimas taip pat išsamiai planuojamas 2019 m. peržiūrėtame Daugiamečiame elektroninės muitinės strateginiame plane[7] (toliau – MASP-C 2019 red.). MASP-C 2019 red. ištrauka apie kultūros vertybių importo projekto planavimą pateikta šios ataskaitos I priede (1 lentelė).

Kaip jau paaiškinta, dalis kultūros vertybių importo projekto taip pat kuriama ES muitinės vieno langelio aplinkoje (MASP-C 2019 red. 1.13 aprašas), kurios pagrindinė IT sistema yra

[3] COM(2020) 342 *final*.
[4] COM(2021) 358 *final*.
[5] 2021 m. birželio 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/1079, kuriuo nustatomos išsamios tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/880 dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo nuostatų įgyvendinimo taisyklės, OL L 234, 2021 7 2, p. 67.
[6] Reglamente importas apibrėžiamas kaip kultūros vertybių įforminimas atliekant šias muitinės procedūras: išleidimą į laisvą apyvartą, saugojimą muitinės sandėliuose arba laisvosiose zonose, laikinąjį įvežimą ir galutinį vartojimą, įskaitant laikinąjį įvežimą perdirbti.
[7] Žr. https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-customs/electronic-customs_en.

ES CSW-CERTEX. MASP-C 1.13 aprašo ištrauka apie ES CSW-CERTEX planavimą pateikta šios ataskaitos I priede (2 lentelė).

3. PROJEKTO STRUKTŪRA IR PLANAVIMO METODAS

Kaip analitiškai paaiškinta pirmojoje metinėje pažangos ataskaitoje, projekto struktūra grindžiama MASP-C 2019 red. ir jo prieduose pateikta metodika, įskaitant valdymo sistemą[8], ES muitinės veiklos procesų modeliavimo politiką[9] ir IT strategiją[10]. Išsamios veiksmų gairės kartu su pagrindiniais projekto etapais ir itin svarbiais orientyrais išsamiai išdėstyti II priede.

Nors sistemos kūrimo projektas vienu metu įgyvendinamas keliais lygmenimis, jį galima simboliškai suskirstyti į tris etapus.

1 etapas – konceptualizacija. Iš pradžių parengiamas aiškinamasis dokumentas, kuriame pateikiamas projekto pagrindimas ir nustatomi biudžeto reikalavimai. Paskui, siekiant vaizdžiai išdėstyti veiklos procesus ir išsamius funkcinius reikalavimus bei užtikrinti, kad numatoma operacinė IT sistema veiktų taip, kaip nustatyta teisės aktuose, parengiami 3 lygmens naudotojų poreikių veiklos procesų modeliai (VPM) ir 4 lygmens funkcinių reikalavimų VPM. Po to parengiamas vizijos dokumentas, kuriame pateikiama išsamesnė informacija apie projektą, susijusi su jo struktūra, sąnaudomis, trukme ir rizika, taip pat informacija apie orientyrus, siektinus rezultatus ir projekto organizavimą. Šiuose dokumentuose atsižvelgiama į diskusijas ir įgyvendinimo akto, kurį turi parengti Komisija, turinį.

2 etapas – sistemos kūrimas. Vadovaujantis įgyvendinimo akto nuostatomis, taip pat nustatytais naudotojų poreikiais ir sistemos funkcinėmis specifikacijomis, parengiamos techninės specifikacijos, kuriose nurodoma, kaip bus kuriama sistemos struktūra. Šiose techninėse specifikacijose taip pat nurodoma, kokia struktūra bus naudojama, kokius pranešimus teiks ekonominės veiklos vykdytojai, kokios bus sąsajos su kitomis sistemomis, bandymų planai ir kt.

Parengus sistemos projekto koncepciją ir nustačius 1 lentelėje išvardytus 1 bei 3 orientyrų siektinus rezultatus (žr. I priedą), pradedamas nuodugnesnis darbas. Rengiant taikomųjų programų ir paslaugų specifikacijų bei sistemos techninės specifikacijos dokumentus, kuriais konkretizuojamas aiškinamasis dokumentas (parengtas 1 etapo metu) ir vizijos dokumentas (parengtas 2 etapo metu), atsižvelgiama į daugiau techninių aspektų. KVI sistema bus integruota į esamą TRACES sistemos platformą, todėl joje bus panaudota didžioji dalis esamų specifikacijų, struktūros, pranešimų ir sąsajos funkcijų.

3 etapas – diegimas ir veikimas. Pradedamas faktinis IT sistemos rengimo etapas (kūrimo etapas), o jam pasibaigus prasidės pereinamasis etapas. Jo metu įvairioms naudotojų grupėms bus laipsniškai pristatomos ankstyvosios KVI sistemos versijos ir bus atliekami bandymai, siekiant užtikrinti, kad iki 2025 m. birželio 28 d. veiklos vykdytojai ir kompetentingos institucijos galėtų naudotis šia sistema ir būtų tinkamai pasirengę tai daryti. Pasibaigus šiam etapui, prasidės šešių mėnesių trukmės vėlesnės priežiūros laikotarpis – jo metu sistema bus pakoreguota taip, kad atitiktų bet kokius su veikimu susijusius poreikius, kurie gali paaiškėti tik tada, kai IT sistema taps privaloma, ir kad būtų užtikrintas sklandus operacijų vykdymas.

[8] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex3_en.pdf.
[9] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex4_en.pdf.
[10] https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/2019_masp_annex5_en.pdf.

Reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymą dėl ES muitinės vieno langelio aplinkos[11], KVI sistema iki 2025 m. kovo 3 d. per ES CSW-CERTEX bus susieta su valstybių narių muitinių administracijų sistemomis, kad muitinės galėtų automatiškai patikrinti kultūros vertybių importui išduotus dokumentus. Šiai veiklai bus būtina atlikti atitikties testavimą.

4. PAŽANGOS APŽVALGA

Įgyvendinimo nuostatų priėmimas
Ankstesniu etapu Komisija priėmė įgyvendinimo nuostatas, būtinas elektroninei sistemai sukurti. Siekdama geriau suprasti praktinio įgyvendinimo aspektą, ji aktyviai konsultavosi su valstybių narių atstovais su kultūros vertybėmis susijusių muitinės klausimų ekspertų grupėje[12] ir Kultūros vertybių komitete.

Esant galimybei, Komisijos tarnybos, siekdamos užtikrinti, kad Reglamento praktinio įgyvendinimo aspektai būtų gerai pritaikyti prie rinkos realijų, apie atliekamo darbo pažangą informavo meno rinkos asociacijas. Įgyvendinimo nuostatų priėmimo procedūros metu įgyvendinimo akto projektas keturias savaites taip pat buvo skelbiamas internete, kad su juo galėtų susipažinti suinteresuotieji subjektai.

Konceptualizacija. Aiškinamasis dokumentas
Aiškinamąjį dokumentą be jokių pastabų 2020 m. rugsėjo 23 d. patvirtino Europos Komisijos Informacinių technologijų ir kibernetinio saugumo taryba (ITCB)[13], o 2020 m. spalio 16 d. – Elektroninių muitinių koordinavimo grupė (ECCG)[14]. Aiškinamajame dokumente nagrinėjamos įvairios alternatyvos ir jame patvirtinta, kad Komisijos Sveikatos ir maisto saugos generalinio direktorato (SANTE GD) valdoma TRACES sistema yra tinkamiausia platforma KVI sistemai kurti, nes toje platformoje gerai išplėtota dauguma sertifikavimo ir licencijavimo sistemoms reikalingų funkcijų.

Projekto apibrėžimas. Vizijos dokumentas
Vizijos dokumente patikslintas aiškinamajame dokumente atliktas pradinis vertinimas ir išsamiai aprašyti tokie aspektai kaip metodika, projekto valdymas ir sąveika su kitais projektais. Todėl KVI sistema bus kuriama bendradarbiaujant Komisijos Mokesčių ir muitų sąjungos generaliniam direktoratui (TAXUD GD) ir Sveikatos ir maisto saugos GD, pasinaudojant ilgalaikio šių dviejų generalinių direktoratų bendradarbiavimo rezultatais ir jų veiklos sąveika, siekiant užtikrinti muitinių ir kompetentingų institucijų partnerių bendradarbiavimą, kuris iki šiol pasirodė esąs labai sėkmingas gyvūnų, maisto ir pašarų

[11] 2022 m. gegužės 19 d. buvo surengtas Mokesčių ir muitų sąjungos GD, Europos Parlamento ir Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės aukšto lygio atstovų politinis trilogas, kurio metu pasiekti sėkmingi derybų rezultatai. Teisėkūros institucijos patvirtino teksto dalis, dėl kurių buvo preliminariai susitarta techniniu lygmeniu, ir pasiekė politinį susitarimą dėl kelių papildomų klausimų, susijusių su jų pasiūlytais pradinio Komisijos pasiūlymo pakeitimais. Reglamentas, kuriuo sukuriama ES muitinės vieno langelio aplinka, turėtų būti oficialiai priimtas ir paskelbtas 2022 m. IV ketv.

[12] Ši ekspertų grupė yra forumas, kuriame aptariami Sąjungos su muitine susijusių kultūros vertybių teisės aktų, visų pirma Reglamento (ES) 2019/880 dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo ir Reglamento (EB) Nr. 116/2009 dėl kultūros vertybių eksporto, įgyvendinimo klausimai.

[13] Europos Komisijos Informacinių technologijų ir kibernetinio saugumo taryba (ITCB) yra nuolatinis organizacinio valdymo tarybos pogrupis. Ji užtikrina, kad ištekliai ir investicijos į informacines technologijas būtų naudojami efektyviai ir kad verslo poreikiai būtų tenkinami naudojant veiksmingas, saugias ir atsparias ryšių ir informacines sistemas, laikantis asmens duomenų apsaugos principų. Ji prižiūri Europos Komisijos skaitmeninės strategijos įgyvendinimą.

[14] Elektroninių muitinių koordinavimo grupę sudaro visų valstybių narių (ir šalių kandidačių) administracijų įgalioti atstovai, turintys kompetencijos tokiose srityse kaip teisės aktai, procesai ir veiklos procesų modeliai, projektų valdymas, operacijos, planavimas ir IT techniniai aspektai.

importo kontrolės srityje. 2021 m. birželio 25 d. vizijos dokumentą patvirtino Elektroninių muitinių koordinavimo grupė (ECCG).

Projekto rengimas

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo sėkmingai vykdoma techninė veikla, nes jau buvo priimti teisės aktai[15], kuriais nustatomas KVI sistemos veikimas ir teisiniai terminai. Valstybės narės peržiūrėjo 3 lygmens naudotojų poreikių ir 4 lygmens išsamius funkcinių reikalavimų veiklos procesų modelius, kurie buvo įtraukti į priemonę „ARIS[16] Publisher“. Šį rinkinį sudaro pirmosios versijos veiklos procesų modeliai, tačiau kūrimo etapu reikės atlikti papildomus atnaujinimus.

Be to, 2022 m. I ketv. buvo parengtas ir pristatytas veiklos priimtinumo kriterijų (BAC) dokumentas. Šiame dokumente nurodoma, kaip turi būti atlikti visi veiklos bandymai, įskaitant priimtinumo bandymus, kad būtų patvirtinta, jog įgyvendinimas atitinka sistemos ir taikomosios programos specifikacijas. Šiame dokumente pateikiami visi bandymų scenarijai[17], kuriuos reikia išbandyti norint visapusiškai patikrinti KVI sistemos veikimo reikalavimus[18] ir funkcinius reikalavimus[19], siekiant užtikrinti, kad ji galėtų patenkinti visus nustatytus veiklos poreikius. Norint atlikti šį patikrinimą, nustatytos keturios bandymų scenarijų grupės, kuriomis apibūdinami veiklos procesai, susiję su veiklos sritimis, įtrauktomis į veiklos priimtinumo kriterijų dokumentą. Jos yra: 1) kultūros vertybių importo licencijos, 2) kultūros vertybių importuotojų patvirtinimai, 3) bendro aprašymo dokumentai ir 4) administracinis bendradarbiavimas.

Bandymų scenarijai pateikiami kaip veiksmų sekos, kuriomis apibūdinami ištisiniai procesai, kaip apibrėžta 4 lygmens veiklos procesų modeliuose. Jais remiantis buvo sukurti bandymų atvejai[20] ir nustatyti konkretiems scenarijams skirti konkretūs bandymų atvejai. Bandymų atvejai, priklausomai nuo pradinių duomenų parametrų, išankstinių sąlygų ir visos į duomenų rinkinį įtrauktos informacijos, atspindi skirtingą konkretaus scenarijaus veiklos proceso eigą. Atlikus visus konkretaus scenarijaus bandymų atvejus, galima patikrinti, ar visas procesas nuo pradžios iki pabaigos duoda teigiamų arba neigiamų rezultatų.

Atsižvelgiant į tai, kad KVI sistema bus vienas iš TRACES sistemos modulių, kurių sąsaja jau sukurta, importo licencija, importuotojo patvirtinimas ir bendro aprašymo dokumentas turi būti suderinti su dabartine sąsaja. Todėl turi būti atitinkamai sukonfigūruota TRACES

[15] 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/880 dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo ir 2021 m. birželio 24 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2021/1079, kuriuo nustatomos išsamios tam tikrų Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/880 dėl kultūros vertybių įvežimo ir importo nuostatų įgyvendinimo taisyklės.

[16] Integruotų informacinių sistemų architektūra (ARIS) – tai organizacijos valdymo sistema, kurioje siūloma tam tikrų veiklos procesų valdymo metodų ir būdų.

[17] Bandymų scenarijus – tai bandymo atvejų rinkinys, kuriuo užtikrinama, kad veiklos proceso srautai būtų patikrinami nuo pradžios iki pabaigos, kaip apibūdinta 4 lygmens veiklos procesų modeliuose.

[18] Veikimo reikalavimuose nurodomi pagrindiniai veiklos etapai ar funkcijos, kurie turi būti įgyvendinti, kad būtų galima sėkmingai atlikti užduotį ir logiškai sugrupuoti užduotis ar procesus, neatsižvelgiant į tai, ar tam naudojama sistema.

[19] Funkciniu reikalavimu apibūdinamas konkretus sistemos veikimo būdas arba jos funkcija. Juo apibūdinama, ką sistema turėtų atlikti. Kiekvienas funkcinis reikalavimas turėtų atitikti veikimo reikalavimą, tačiau veikimo reikalavimui gali būti taikomi keli funkciniai reikalavimai.

[20] Bandymo atvejis – tai pradinių duomenų (duomenų rinkinių), išankstinių sąlygų (vykdymo sąlygų) ir testavimo procedūros derinys, kuriame apibrėžiama konkreti taikomosios programinės įrangos trajektorija ir numatomi to derinio rezultatai. Numatomi rezultatai naudojami siekiant patikrinti atitiktį konkrečiam (-iems) reikalavimui (-ams).

sistemos aplinka ir joje turi būti pateikti bandymų duomenys, kad būtų galima patikrinti visus bandymų scenarijus ir bandymų atvejus ir užtikrinti jų vykdymą.

Taigi, remiantis veiklos priimtinumo kriterijų dokumentu, buvo parengti vartotojų pasakojimai, kurie buvo susieti su veiklos priimtinumo kriterijų dokumente nustatytais bandymų atvejais, patikrinant informaciją, kurios reikia kūrėjams, kad jie galėtų įvertinti ir įdiegti funkcijas, reikalingas reikalavimams įvykdyti. Kad būtų galima stebėti pažangą ir konkrečius su atitinkamose struktūrose dedamomis pastangomis susijusius duomenis, kurie yra reikšmingi veiklos naudotojams, kūrėjams ir kitiems svarbų vaidmenį šiame projekte atliekantiems subjektams, šiems pasakojimams kurti ir stebėti buvo naudojama taikomoji projektų valdymo programinė įranga „Jira“.

Metodika. KVI sistemai įgyvendinti taikomas metodas

KVI sistemos įgyvendinimo metodika yra Mokesčių ir muitų sąjungos GD Elektroninio projektų valdymo internetu (TEMPO) metodikos ir Sveikatos ir maisto saugos GD naudojamos projektų valdymo praktikos „Agile“ derinys, pagal kurį konceptualizacijos ir kokybės užtikrinimo etapais taikoma Mokesčių ir muitų sąjungos GD metodika, o kūrimo ir diegimo etapais – Sveikatos ir maisto saugos GD praktika. Šiomis sąlygomis, rengiant reguliarius vidaus susitikimus ir demonstracines sesijas, sudaromos sąlygos aptarti ir įdiegti realias funkcijas, vengiant pernelyg sudėtingų modelių patikrinimų. Adaptyvusis planavimas suteikia galimybių greičiau ir lanksčiai reaguoti į lūkesčius ir pokyčius. Siekiant gauti tinkamos grįžtamosios informacijos iš naudotojų ir tinkamai įdiegti sistemą, kai tik bus parengta bandomoji versija, į įgyvendinimą savanoriškai galės įsitraukti valstybės narės. Nuo 2022 m. IV ketv. bandomoji aplinka bus prieinama iš išorės, naudojantis bendraisiais mokymo profiliais.

Aukšto lygio planavimas

KVI sistemos komponentai skirstomi į skirtingas toliau nurodytas kategorijas:

A) pagrindiniai KVI sistemos komponentai, grindžiami esamomis TRACES sistemos funkcijomis. Tai yra esminiai komponentai, kuriems bus panaudojamos esamos funkcijos;

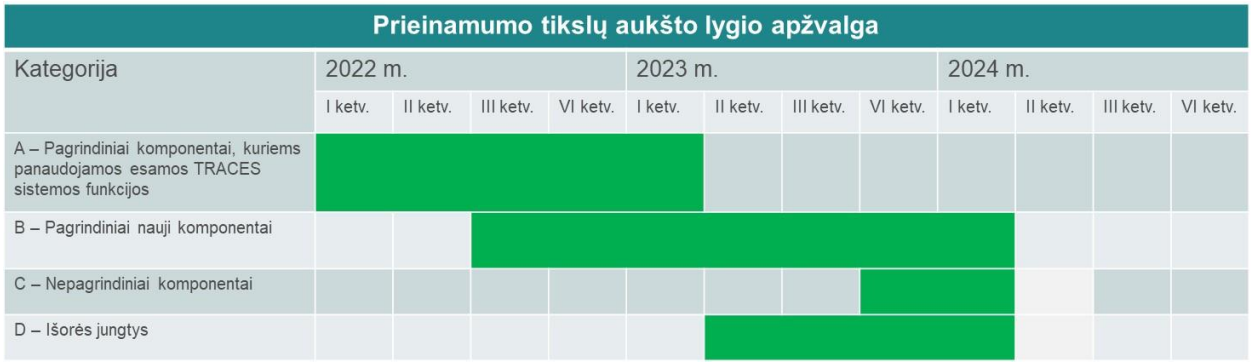
B) pagrindiniai KVI sistemos komponentai, kurie nėra grindžiami esamomis TRACES sistemos funkcijomis. Tai yra esminiai komponentai, kurie turi būti naujai sukurti;

C) nepagrindiniai KVI sistemos komponentai. Tai yra svarbūs, tačiau neesminiai komponentai;

D) išorės jungtys – išorės sistemomis grindžiami komponentai;

E) sistemos taikymo sričiai nepriskiriami komponentai. Tai yra KVI sistemos komponentai, nepriskiriami pirmosios versijos KVI sistemos taikymo sričiai (pvz., dirbtinis intelektas).

Toliau esančioje lentelėje pateikiamos prieinamumo prognozės pagal ketvirčius.

1 lentelė. Prieinamumo tikslų aukšto lygio apžvalga

Šiuo metu numatyta veikla suskirstyta į aštuonis etapus, apimančius laikotarpį nuo 2022 m. I ketv. iki 2024 m. II ketv., su išlyga, kad šis veiklos grafikas nuolat lanksčiai tobulinamas ir optimizuojamas.

Pirmasis etapas daugiausia skirtas bendrajai funkcinei infrastruktūrai (pvz., palaikymo objektams, paieškos indeksams, baziniams duomenims, naudotojams, paskirtims), taip pat tokioms pagrindinėms veiklos požiūriu svarbioms funkcijoms kaip pirmasis ribotas laukų rinkinys ir susijusi KVI sistemos dokumentų logika bei pirmasis KVI sistemos dokumentų projektas.

Kaip matyti iš lentelės skilties „Išorės jungtys“, su ES CSW-CERTEX integracija susiję darbai dar neprasidėjo (juos planuojama pradėti nuo 2023 m. II ketv.). Tai bus svarbi visų KVI sistemos funkcijų dalis, suteikianti galimybę keistis duomenimis su nacionalinėmis muitinių sistemomis.

Prašymai atlikti pakeitimus

Vykstant sistemos kūrimo darbams ir vidaus diskusijoms nustatyta keletas KVI sistemos 2–4 lygmenų veiklos procesų modelių pakeitimų, kuriuos reikėtų atlikti. Todėl 2022 m. III ketv. veiklos procesų modeliai bus atnaujinti, kad būtų atsižvelgta į naujausią padėtį. Taip pat bus atitinkamai atnaujintas veiklos priimtinumo kriterijų dokumentas, siekiant jį papildyti naujais duomenų rinkiniais (arba bandymų atvejais), skirtais sistemos testavimo etapui.

Išorės sąveika

Ataskaitiniu laikotarpiu Komisija palaikė glaudžius ryšius su tarptautinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Tarptautine muziejų taryba (ICOM), siekdama užtikrinti, kad į sistemą būtų įtraukti rizikos valdymo elementai, visų pirma grindžiami Tarptautinės muziejų tarybos raudonosiomis knygomis[21]. Be to, siekiant kovoti su neteisėta prekyba, buvo išnagrinėtos kitos priemonės, kurias Tarptautinė muziejų taryba taiko kultūros paveldui apsaugoti (t. y. Objekto identifikacijos priemonė[22], Observatorija[23] ir kt.).

Be to, atsižvelgdama į nuolatines pastangas skaitmeninti kultūros vertybių sektorių ir naudoti novatoriškas technologijas, Komisija nagrinėja galimybes užmegzti ir palaikyti ryšius su tarptautinėmis organizacijomis galimo dirbtinio intelekto technologijų naudojimo klausimu (t. y. siekiant aprašyti kultūros vertybes ir nustatyti galimas importuotojų patvirtinimuose ir importo licencijų prašymuose pateikiamas neteisingas deklaracijas).

[21] https://icom.museum/en/resources/red-lists/.
[22] https://icom.museum/en/resources/standards-guidelines/objectid/.
[23] https://www.obs-traffic.museum/.

Mokesčių ir muitų sąjungos GD ir Sveikatos ir maisto saugos GD bendradarbiavimas
Mokesčių ir muitų sąjungos GD ir Sveikatos ir maisto saugos GD glaudžiai bendradarbiauja, nes šie abu generaliniai direktoratai yra atsakingi už keletą glaudžiai tarpusavyje susijusių politikos sričių. Abi šalys susitarė dėl bendradarbiavimo veiklos sistemos, kuri ataskaitiniu laikotarpiu buvo toliau stiprinama vykdant nuolatinę stebėseną.

Darbas su Kultūros vertybių skaitmeninimo projekto grupe
Komisija sudarė Muitinės kultūros vertybių skaitmeninimo projekto grupę[24] (anksčiau ji buvo vadinama Muitinės kultūros vertybių importo projekto grupe (KVIPG)), kuri yra diskusijų forumas, skirtas valstybių narių nacionalinių muitinių administracijų ir kompetentingų (kultūros) institucijų ekspertams, turintiems patirties atliekant paveldo objektų licencijavimo formalumus, visų pirma elektroniniu būdu. Ši grupė padėjo rengti įgyvendinimo aktą ir šiuo metu padeda Komisijos tarnyboms nustatyti KVI sistemos funkcinių specifikacijų parametrus ir kriterijus.

Šią projekto grupę[25] sudaro 14 valstybių narių (AT, BE, BG, GR, ES, LV, PT, RO, DE, NL, IT, FR, HU ir DK) atstovai. Iki šiol grupės nariai susitiko 14 kartų (ataskaitiniu laikotarpiu nuo 2021 m. birželio 29 d. iki 2022 m. birželio 28 d. – penkis kartus).

Per šį ataskaitinį laikotarpį projekto grupė daugiausia nagrinėjo ir aptarė šiuos klausimus:

- subjektų, kurie nori būti atleisti nuo reikalavimo pateikti dokumentus, registravimas (tikėtino skaičiaus įvertinimas, tvarkaraštis);
- valstybių narių kompetentingų institucijų identifikavimas KVI sistemoje;
- dažnai užduodamų klausimų (DUK) dokumentas, kurio paskirtis – teikti techninę pagalbą KVI sistemos naudotojams;
- KVI sistemos biblioteka, kurioje pateikiama pagrindinė informacija apie trečiųjų (eksportuojančių) šalių įstatymus;
- saugojimas, valstybių narių saugyklų sukūrimas (savanoriška programa);
- vykdant techninę veiklą naudingi aspektai, pavyzdžiui, laisvos formos teksto laukelių sumažinimas importo licencijos ir importuotojo patvirtinimo šablonuose ir verčių sąrašų sudarymas, funkcijų TRACES sistemoje apibrėžimas pagal valstybių narių naudojamą struktūrą, išankstinės registracijos gairių parengimas ir užtikrinimas, kad kiekvienai valstybei narei (privatiems ir (arba) pusiau viešiems subjektams ar įstaigoms) būtų taikomi tie patys vertinimo kriterijai, siekiant patvirtinti, kad institucija atitinka patikimumo reikalavimą ir kitus pagrindinius aspektus;
- dirbtinio intelekto plėtra, susijusi su šių technologijų naudojimu būsimoje KVI sistemos versijoje, nustatant novatoriškus metodus, kaip spręsti su ES muitinės pasienyje atliekamu kultūros vertybių aprašymu ir kontrole susijusius klausimus (pirmojoje sistemos versijoje nenumatyta diegti dirbtinio intelekto technologijų, tačiau jos gali būti pasitelkiamos sistemą plėtojant ateityje);
- bendradarbiavimas su tarptautinėmis organizacijomis (pvz., Tarptautine muziejų taryba rengiant raudonąsias knygas, visų pirma kuriant KVI sistemos kompendiumo ar bibliotekos funkciją, siekiant padėti valstybių narių administracijoms ir

[24] Kultūros vertybių skaitmeninimo projekto grupė yra diskusijų platforma, kurioje suburiami nacionalinių muitinių administracijų ir kompetentingų (kultūros) institucijų ekspertai, turintys patirties atliekant paveldo objektų licencijavimo formalumus, visų pirma elektroniniu būdu, kad padėtų vykdyti su KVI sistemos kūrimu susijusią veiklą.
[25] Daugiau informacijos apie šios projekto grupės įgaliojimus ir darbą pateikiama pirmojoje Komisijos pažangos ataskaitoje COM(2020) 342 *final*.

importuotojams geriau nustatyti eksporto apribojimus ar reikalavimus trečiosiose šalyse).

5. VĖLAVIMO RIZIKA

1-a rizika. Darbuotojų paskyrimas

Pradiniame Komisijos pasiūlyme nebuvo numatyta sukurti IT sistemos, taigi nebuvo skirta atitinkamų išteklių. Vis dėlto vykstant deryboms ir teisėkūros institucijų prašymu į Reglamentą buvo įtrauktas KVI sistemos sukūrimo klausimas, o tam prireikė tuo metu nenumatytų papildomų išteklių. Per 2018 m. gruodžio mėn. vykusius baigiamuosius politinius trilogus buvo apskaičiuota, kad šio šešerių metų trukmės projekto darbams, susijusiems su IT plėtra, atlikti Mokesčių ir muitų sąjungos GD prireiks dviejų visą darbo laiką dirbančių administratorių etatų. Vis dėlto nuo 2020 m. liepos mėn. vidurio paskirtas tik vienas visą darbo laiką dirbantis administratorius.

2-a rizika. COVID-19 pandemija ir Ukrainos krizė

Su COVID-19 susijusi visuomenės sveikatos krizė padarė tam tikrą poveikį sistemos kūrėjų grupės gebėjimui atlikti darbą, ypač projektinei veiklai ir valstybių narių atstovų susitikimams ekspertų grupėje bei projekto grupėje. Susitikimai vyko virtualiai, darbotvarkės buvo trumpesnės, o bendraujama buvo nedaug. Be to, dėl visuomenės sveikatos krizės valstybės narės buvo priverstos perskirstyti savo prioritetus, todėl turėjo mažiau pajėgumų prisidėti prie sistemos kūrimo ir teikti susijusią grįžtamąją informaciją. Be to, dėl geopolitinės įtampos, susijusios su karu Ukrainoje, šiuo metu muitinėms kyla sunkumų, stengiantis šiomis aplinkybėmis prisitaikyti prie esminių pokyčių.

3-ia rizika. Pasiūlymas dėl ES muitinės vieno langelio aplinkos

Sklandus KVI sistemos veikimas yra susijęs su sėkmingai veikiančia ES muitinės vieno langelio aplinka, kurios paskirtis – suteikti teisinį pagrindą ES CSW-CERTEX veikimui. Šio pasiūlymo tarpvyriausybinis (G2G) ramstis atspindi, kaip muitinė ir kompetentingos institucijos partnerės skaitmeniniu būdu keisis duomenimis. Per 2022 m. gegužės 19 d. vykusį pirmąjį politinį trilogą dėl pasiūlymo dėl Reglamento dėl ES muitinės vieno langelio aplinkos teisėkūros institucijos pasiekė susitarimą, kuriuo patobulinamas Komisijos pasiūlymas ir išplečiama jo taikymo sritis, nedarant poveikio KVI sistemai. Netrukus po oficialaus šio reglamento priėmimo ir paskelbimo Mokesčių ir muitų sąjungos GD pradės rengti šiuo reglamentu nustatytus įgyvendinimo ir deleguotuosius aktus. Siūlomas šių aktų teksto projektas bus aptartas su valstybėmis narėmis naujame Muitinės kodekso komiteto skyriuje „Vieno langelio aplinka“ (CCC-SWE). Nors šie teigiami pokyčiai yra svarbus žingsnis į priekį, kiti pagrindiniai etapai, į kuriuos turi būti atsižvelgiama, yra priėmimas Europos Parlamente ir Taryboje, taip pat pasirengimas priimti įgyvendinimo ir deleguotųjų aktų projektus.

4-a rizika. Bendrieji muitinės IT plėtros prioritetai

Įvertinus pagrindinę riziką, kuri kyla siekiui laiku įdiegti Sąjungos muitinės kodekso IT sistemas, paaiškėjo, kad ši rizika daugiausia kyla valstybėse narėse ir yra susijusi su ribotais ištekliais, projektų ir jų integravimo sudėtingumu, sutarčių ir viešųjų pirkimų problemomis, taip pat tam tikrais išorės veiksniais, pavyzdžiui, COVID-19 pandemija. Kai kurios valstybės narės susidūrė su papildomomis problemomis, susijusiomis su „Brexit’o“ poveikiu, e. prekybos projektu ir neseniai prasidėjusiu karu Ukrainoje. Šiuo metu vertinama ši padėtis ir svarstomos galimybės taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas pagal Sąjungos muitinės kodeksą arba atnaujinti Sąjungos muitinės kodekso darbo programą.

Rizikos mažinimo veiksmai
Apie riziką buvo pranešta Mokesčių ir muitų sąjungos GD.

6. IŠVADOS

Pagrindinius veiksmus, kurių imtasi šioje trečiojoje pažangos ataskaitoje apžvelgiamu laikotarpiu ir kuriais siekiama sukurti KVI sistemą, galima apibendrinti taip:

* valstybės narės baigia rengti ir peržiūri pirmosios versijos KVI sistemos veiklos procesų modelius. Kūrimo etapu reikės atlikti papildomus veiklos procesų modelių atnaujinimus;

* baigtas rengti veiklos priimtinumo kriterijų dokumentas. Jame aprašyti bandymų scenarijai, kuriais apibrėžiama testavimo veikla, kad būtų patvirtinti visi veiklos ir funkciniai reikalavimai ir užtikrinamas jų įgyvendinimas sistemoje. Paskui buvo parengti ir su veiklos priimtinumo kriterijais suderinti naudotojų pasakojimai;

* sistemos komponentai suskirstyti į skirtingas kategorijas ir atitinkamai pažymėti konkrečiame plane (žr. 1 lentelę „Prieinamumo tikslų aukšto lygio apžvalga“);

* prasidėjo KVI sistemos kūrimo etapas ir jau paskelbti pirmieji pagrindiniai rezultatai, siekiant maždaug 2022 m. IV ketv. suburti suinteresuotuosius subjektus ir surinkti grįžtamąją informaciją. Todėl kūrimo ciklo metu Mokesčių ir muitų sąjungos GD reguliariai vykdoma parodomoji veikla, o valstybės narės įsitrauks, kai tik bus parengta bandomoji versija;

* glaudžiai bendradarbiaujama su Kultūros vertybių skaitmeninimo projekto grupės nariais, ir tai padėjo paspartinti techninę veiklą.

Komisija iki šiol laikėsi nustatyto tvarkaraščio. Rizika, kad gali būti vėluojama per nustatytą terminą įdiegti KVI sistemą, buvo nustatyta tik bendrųjų muitinės IT plėtros prioritetų srityje, ypač kiek tai sietina su Sąjungos muitinės kodekso IT sistemomis. Su COVID-19 susijusi visuomenės sveikatos krizė pažangai įgyvendinant KVI sistemos projektą padarė tik nedidelį poveikį.

I PRIEDAS. DAUGIAMETIS STRATEGINIS PLANAVIMAS

Daugiamečiu elektroninės muitinės strateginiu planu (MASP-C) užtikrinamas veiksmingas ir suderintas IT projektų valdymas, nes juo pagal teisės aktuose įtvirtintus teisinius terminus nustatoma strateginė struktūra ir orientyrai. Šiam planui galiausiai pritarė valstybės narės Muitų politikos grupėje (CPG), remdamosi Elektroninės muitinės koordinavimo grupės (ECCG) patarimais ir Prekybos ryšių grupėje (TCG) vykusiomis konsultacijomis su prekybos sektoriaus atstovais.
Elektroninės sistemos planavimas, kurį aptarė ir kuriam pritarė valstybės narės, išsamiai apibūdintas MASP-C 2019 red. 1.18 apraše.

Toliau esančioje 1 lentelėje pateikta MASP-C 2019 red. 1.18 aprašo ištrauka apie kultūros vertybių importo projekto planavimą.

1 lentelė. MASP-C 2019 red. 1.18 aprašo ištrauka		
	Orientyrai	*Numatoma užbaigimo data*
1.	Veiklos analizė ir veiklos modeliavimas	
	– Aiškinamasis dokumentas	2020 m. IV ketv.
	– 3 lygmuo (naudotojų poreikių VPM)	2022 m. I ketv.
	– 4 lygmuo (išsamus funkcinių reikalavimų VPM)	2022 m. I ketv.
2.	Teisės nuostatos	
	– Dabartinės priimtos nuostatos*	2019 m. II ketv.
	– Ateityje priimtinos nuostatos**	2021 m. II ketv.
3.	Projekto pradžios etapas	
	– Vizijos dokumentas	2021 m. II ketv.
	– Teigiamas sprendimas	2021 m. II ketv.
4.	IT projektas	
	– Taikomųjų programų ir paslaugų specifikacijos	2023 m. II ketv.
	– Techninės sistemos specifikacijos	2023 m. II ketv.
	Kūrimo etapas	
	– Centralizuotų paslaugų įgyvendinimas	2024 m. III ketv.
	– Paslaugų integravimas į nacionalines sistemas	Netaikoma
	– Įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu	Netaikoma
	Pereinamasis etapas	
	– Diegimas ir paleidimas	2024 m. IV ketv.
	– Atitikties bandymai	2025 m. II ketv.
5.	Veikimas	
	– Komisija, valstybių narių administracijos ir veiklos vykdytojai	2025 m. II ketv.
	– Ne ES šalys ir ne ES veiklos vykdytojai (prireikus)	Netaikoma
6.	Įgyvendinimo parama (mokymas ir komunikacija)	
	– Centralizuotas mokymas ir komunikacija	2024 m. IV ketv.
	– Nacionalinio lygmens mokymas ir komunikacija	2024 m. IV ketv.

* Dabartinės nuostatos – Reglamentas (ES) 2019/880.
** Būsimos nuostatos – įgyvendinimo nuostatos, kurios turės būti priimtos pagal Reglamentą (ES) 2019/880.

2 lentelėje pateikta ES CSW-CERTEX projekto ištrauka, daugiausia dėmesio skiriant ES CSW-CERTEX projekto 2-ajam komponentui, kuriuo prijungiama KVI sistema.

2 lentelė. MASP-C 2019 red. 1.13 aprašo ištrauka. Projekto ES CSW-CERTEX 2-asis komponentas		
	Orientyrai	*Numatoma užbaigimo data*
1.	Veiklos analizė ir veiklos modeliavimas	
	– Aiškinamasis dokumentas	2017 m. I ketv.
	– Aiškinamojo dokumento priedas	2023 m. II ketv.
	– 3 lygmuo (naudotojų poreikių VPM)	2024 m. I ketv.
	– 4 lygmuo (išsamus funkcinių reikalavimų VPM)	2024 m. I ketv.
2.	Teisės nuostatos	
	– Dabartinės priimtos nuostatos*	Galioja
	– Ateityje priimtinos nuostatos**	2021 m.
3.	Projekto pradžios etapas	
	– Vizijos dokumentas	2017 m. III ketv.
	– Vizijos dokumento priedas	2023 m. III ketv.
	– Teigiamas sprendimas	2023 m. III ketv.
4.	IT projektas	
	– Taikomųjų programų ir paslaugų specifikacijos	2024 m. II ketv.
	– Techninės sistemos specifikacijos	2024 m. II ketv.
	Kūrimo etapas	
	– Centralizuotų paslaugų įgyvendinimas	2024 m. III ketv.
	– Paslaugų integravimas į nacionalines sistemas	Nuo 2024 m. IV ketv.
	– Įgyvendinimas nacionaliniu lygmeniu	Nuo 2024 m. IV ketv.
	Pereinamasis etapas	
	– Diegimas ir paleidimas	2024 m. IV ketv.
	– Atitikties bandymai	Nuo 2025 m. I ketv.
5.	Veikimas	
	– Komisija, valstybių narių administracijos ir veiklos vykdytojai (Pastaba. Tai yra Komisijai numatyta veikimo pradžios data, valstybės narės atitikties testavimą pradės nuo 2020 m. II ketv.)	2025 m. II ketv.
	– Ne ES šalys ir ne ES veiklos vykdytojai (prireikus)	Netaikoma
6.	Įgyvendinimo parama (mokymas ir komunikacija)	
	– Centralizuotas mokymas ir komunikacija	Netaikoma
	– Nacionalinio lygmens mokymas ir komunikacija	Netaikoma

* Dabartinės nuostatos – Reglamentas (ES) 2019/880.

** Būsimos nuostatos – įgyvendinimo nuostatos, kurios turės būti priimtos pagal Reglamentą (ES) 2019/880.

II PRIEDAS. PAGRINDINIŲ PROJEKTO ETAPŲ IR ITIN SVARBIŲ ORIENTYRŲ TVARKARAŠTIS

